

Джерела та література

1. Донецька обласна державна адміністрація. Програма економічного і соціального розвитку на 2005 рік. – Донецьк, 2005. – 334 с.
2. Донецька обласна державна адміністрація. Програма економічного і соціального розвитку на 2006 рік. – Донецьк, 2006. – 310 с.
3. Рибчак В. І. // Іноземне інвестування в умовах інтеграції України у світову економіку // Формування ринкових відносин. – 2004. – №1. – С. 132–135.
4. Ляпін Д. В., Ляпіна К. М. Послання від бізнесу до державної влади України. – «Київський університет», Київ 2006. – 47 с.
5. Україна у цифрах у 2005 р.: Стат. дов. – «Консультант». – Київ, 2006. – 244 с.
6. Боталова Н. П., Гідра Ю. О. // Іноземні ієвестиції в економіку Донецької області // ДонДУУ «Менеджер». – 2005. – №4 (34). – С.45-48.

Гондаренко В.І.**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА**

Постановка проблеми. В умовах трансформаційного розвитку України, ефективність діяльності підприємств, в першу чергу, залежить від розробленої стратегії управління фінансами. Тому на сучасному етапі, актуальними є питання аналізу методичних підходів та удосконалення процесу розроблення фінансової стратегії підприємства. Виходячи з цього, в статті досліджувались основні етапи розробки та реалізації фінансової стратегії та модель її вибору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам проблеми стратегічного менеджменту за останні роки присвячено багато робіт зарубіжних і вітчизняних економістів. У цих роботах достатньо детально розглядається методологія формування і реалізації корпоративної стратегії, стратегії маркетингу, інноваційної стратегії підприємства. В той же час питанням розробки фінансової стратегії – однієї з найважливіших функціональних стратегій підприємства – дослідниками надається на сучасному етапі недостатня увага. Аналіз досліджуваних літературних джерел свідчить про недостатність наукових розробок у сфері оцінки якості формування і реалізації фінансової стратегії.

Питанням формування та реалізації фінансової стратегії на підприємствах присвячено багато публікацій у спеціалізованій літературі, а також досліджень зарубіжних науковців, таких як Майкл Е. Портер, Ансофф І, Ван Хорн, Македоннел Едвард Дж., Томпсон А. А., Стрікленд А.Дж., а також учених країн СНД, як Е.А. Уткін, І.П. Хомініч та інших. В Україні питання стратегічного управління досліджували З.Є. Шершньова, С.В. Оборська, І.О. Бланк, С.Ф.Покропивний, В.М.Колот та інші [2].

Аналіз та узагальнення публікацій з означеної проблематики дають підстави зробити висновок, що дотеперішні науково-методичні підходи до питань формування фінансових стратегій підприємств й оцінювання якості їх сформованості в умовах трансформації належно не враховують особливості зовнішнього середовища підприємства, його зміни та непередбачуваність, про що свідчить відсутність обґрунтування єдиної послідовності етапів процесу формування фінансових стратегій, принципів його здійснення, методичних рекомендацій, які б комплексно враховували як кількісні, так і якісні характеристики суб'єкта господарювання, досягнуті результати реалізації обґрунтованих і обраних стратегічних альтернатив.

Цілі та задачі статті.

Метою статті є удосконалення послідовних етапів процесу формування фінансових стратегій, принципів його здійснення, та аналіз моделі для вирішення проблеми вибору фінансової стратегії підприємства.

Під час проведеного дослідження для реалізації даної мети вирішувались такі завдання: систематизація та вдосконалення основних напрямків розробки фінансової стратегії, дослідження процесу розробки фінансової стратегії та виявлення принципів його здійснення, аналіз доцільності застосування моделі вибору фінансової стратегії підприємства.

Виклад основного матеріалу.

Поняття фінансової стратегії набуває особливого змісту в сучасних умовах тому, що воно відбиває проникнення стратегічного мислення на більш низькі управлінські рівні і сприяє формуванню на підприємстві відносно нового конкурентного середовища.

Фінансова стратегія є найважливішою підсистемою загальної стратегії підприємства. Звичайно дана стратегія має вигляд довгострокової програми конкретних дій з використанням власних і залучених фінансових ресурсів для досягнення стратегічної конкурентної переваги [3].

Розробка фінансової стратегії підприємства є внутрішнім механізмом фінансової стабілізації і подальшого його економічного розвитку. Без чітко розробленої фінансової стратегії в умовах жорсткого податкового тиску підприємство може швидко збанкрутувати.

Реалізація фінансової стратегії повинна базуватися на певних принципах, адекватних ринковій економіці. Узагальнення зарубіжного досвіду та досвіду вітчизняних підприємств дозволяє рекомендувати керуватися наступними принципами при розробці сучасної фінансової стратегії: плановість, адекватність, надійність, орієнтованість у часі, досяжність, системність, диференційованість, гнучкість, ризикованість.

Під час вдосконалення основних напрямків формування фінансової стратегії визначено такий механізм розробки та реалізації фінансової стратегії.

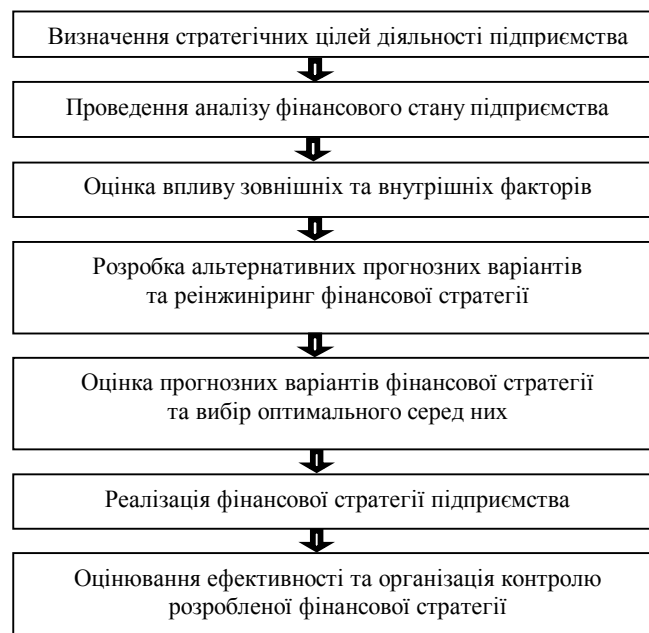

Рис. 1. Процес розробки та реалізації фінансової стратегії.

Першим етапом розробки фінансової стратегії підприємства є визначення стратегічної цілі діяльності підприємства. Підприємство на кожному етапі свого розвитку може мати різні стратегічні цілі. Але, за інших рівних умов, головною стратегічною ціллю є забезпечення підприємства необхідними та достатніми фінансовими ресурсами.

Зміст другого етапу розробки фінансової стратегії полягає у аналізі фінансового стану підприємства за рядом показників: ліквідність активів, оборотність активів, рентабельність, фінансова стійкість, покриття основних засобів тощо.

Наступним кроком є дослідження чинників зовнішнього та внутрішнього фінансового середовища. Відповідна оцінка дає змогу з'ясувати можливості адаптувати стратегію до змін кон'юнктури фінансового ринку.

Залежно від результатів дослідження на наступному етапі формування фінансової стратегії підприємства виробляється розробка альтернативних прогностичних варіантів та реінжиніринг фінансової стратегії.

Зміст п'ятого етапу розробки фінансової стратегії є оцінка різних прогностичних варіантів фінансової стратегії та вибір оптимального з них.

Реалізація фінансової стратегії – складний та багатообразний процес та повинен містити аспекти: управління активами, управління капіталом, інвестиційна, амортизаційна, цінова, кредитна, дивідендна, податкова політика та політика управління грошовими потоками.

Завершальним етапом розробленої фінансової стратегії підприємства є організація ефективності розробленої фінансової стратегії. Він проводиться за такими основними параметрами:

- узгодження фінансової стратегії підприємства з загальною стратегією його розвитку;
- узгодження фінансової стратегії підприємства з передбаченими змінами зовнішнього фінансового середовища;
- внутрішня збалансованість фінансової стратегії;
- оптимізація рівня ризиків, пов'язаних з реалізацією фінансової стратегії;
- ефективність розробленої фінансової стратегії;
- контроль за перебігом розробленої фінансової стратегії.

Проблема вибору фінансової стратегії діяльності підприємства являється актуальною, виходячи з необхідності прийняття рішень в ринкових умовах. Тому пріоритетним в даному напрямку досліджень являються передусім обоснований прогноз напрямків розвитку підприємства, виробітка конкретних рекомендацій для недопущення можливих помилок і прорахунків і лише потім констатування фактичного стану діл. Виходячи з цього, розробка для цієї цілі моделі вибору фінансової стратегії являється доцільним.

Насамперед, потрібно визначити фінансову стратегію діяльності підприємства як рекомендацію доцільної зміни його фінансово-господарського стану в довгостроковій перспективі, сформовану на базі кількісних характеристик фактичного фінансово-господарського стану в поточному і в наступних періодах, тобто:

$$\Phi C(t) = f(a(t), a^{opt}(t), a(t+1)) \quad [1], \quad (1)$$

$\Phi C(t)$ – фінансова стратегія діяльності підприємства в момент часу t ;

$a(t)$ – фактичний стан підприємства в момент часу t ;

$a^{opt}(t)$ – оптимальний стан підприємства в момент часу t ;

$a(t+1)$ - прогнозний стан підприємства в момент часу $t+1$;
В формулі (1) величину $a(t)$ можна представити таким чином :

$$a(t) = \sum_{j=1}^m c_j \sum_{i=1}^n (p_i x_i(t)) + \sum_{d=1}^s [k_d (\sum_{j=1}^m c_j \sum_{i=1}^n (p_i x_i(t-d)))] \quad (2)$$

C_j - коефіцієнт, який приймає до уваги фактори загального характеру ($j=1,m$);

$x_i(t)$ - кількісна характеристика i -го фактору фінансово-господарської діяльності підприємства ($i=1,n$) в момент часу t ($t=t,t-s$);

P_i - оціночний коефіцієнт для i -го фактору діяльності підприємства ($i=1,n$);

k_d - коефіцієнт, який приймає до уваги зменшення впливу значення фактору x_i в момент часу ($t-d$) ($d=1,s$), коли d близьиться до s , причому рахуємо, що

$$\lim_{d \rightarrow s} k_d = 0 \quad (d=1,s); \quad (3);$$

Розшифруємо склад перерахованих коефіцієнтів.

К коефіцієнтам, які приймають до уваги фактори загального характеру ($C_j, j=1,m$), відносять такі :

- макроекономічна ситуація в галузі, в якій працює підприємство;
- присутність державних заказів і державної підтримки;
- компетентність адміністрації підприємства, тощо.

Величина P_i свідчить о досягненні i -тим фактором фінансово-господарської діяльності оптимальних значень. Для проведення подальшого аналізу розраховують $a(t+1)$, $a^{omn}(t)$:

$$a(t+1) = \sum_{j=1}^m c_j \sum_{i=1}^n x_i^{omn}(t+1) + \sum_{d=0}^s [k_d (\sum_{j=1}^m c_j \sum_{i=1}^n (p_i x_i(t-d)))] \quad (4)$$

де $x_i^{omn}(t+1)$ – оптимальна кількісна характеристика i -го фактора діяльності підприємства в момент часу $t+1$, визначення на основі характеристик даного фактора в момент часу $t(x_i(t))$,

$$a^{omn}(t) = \sum_{j=1}^m c_j \sum_{i=1}^n x_i^{omn}(t) + \sum_{d=0}^s [k_d (\sum_{j=1}^m c_j \sum_{i=1}^n (p_i x_i(t-d)))] \quad (5)$$

Проблема оцінки якості формування фінансової стратегії є однією зі стрижневих щодо стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємств. Зміст поняття “якість фінансової стратегії” в цілому характеризує рівень досконалості процесу її формування і досяжність результатів. Обґрунтована і правильно розроблена фінансова стратегія є однією з умов успішної реалізації загальної стратегії розвитку підприємства, що породжує ланцюг причинно-наслідкових зв'язків: якість фінансової стратегії – якість функціональних стратегій – якість загальної корпоративної стратегії, і дає змогу оцінювати якість формування фінансової стратегії за результатами діяльності підприємства у цілому, що, у свою чергу, характеризується комплексною системою показників [4].

Висловлена послідовність основних етапів процесу розробки фінансової стратегії підприємства може бути уточнена і деталізована з урахуванням особливостей фінансової діяльності підприємства і рівня стратегічного мислення його фінансових менеджерів.

Висновки та пропозиції. Розробка фінансової стратегії грає не аби яку роль в розвитку діяльності підприємства. Проаналізувавши в цілому вище згаданий матеріал, можна зробити деякі висновки.

Різноманіття фінансових механізмів та інструментів, які традиційно використовуються в країнах з ринковою економікою, потребують адаптації к умовам трансформуючої економіки України.

Підприємства, особливо працюючі в стратегічно важливих для економіки країни галузях, повинні формувати власні фінансові механізми та інструменти, виходячи з особливостей як кожного контракту, так і конкретних умов ринкового середовища - законодавчої бази, кон'юнктури ринку та інших факторів. Для цього в складі економічних структур підприємства повинні створюватися підрозділи фінансової інженерії, які призначені самим тісним чином взаємодіяти з службами стратегічного планування і управління підприємством.

Розроблені та реалізовані механізми фінансової стратегії, які наведені в статті забезпечують синергійний ефект. Використання більшості сучасних та струнких інструментів фінансової стратегії, нароблених в країнах Заходу, особливо пов'язаних з наявністю розвинутого фінансового ринку, потребує формування та розвитку фінансового менеджменту на макроекономічному рівні.

Розроблення та практична реалізація фінансової стратегії дає змогу приймати ефективні управлінські рішення, пов'язані з фінансовим розвитком підприємства. Отже, розробка фінансової стратегії підприємства є важливим аспектом досягнення фінансової рівноваги, забезпечення його стійкого економічного зростання. За допомогою різних фінансових інструментів менеджери підприємства можуть забезпечити його розвиток за ринкових умов господарювання.

Джерела та література

1. Бізнес Інформ. – 1999. – №5–6. – С.86–92.
2. Лукіна Ю.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства // Фінанси підприємства. – 2006. – №3. – С. 113.
3. Олексій М. Застосування зарубіжного досвіду у формуванні фінансової стратегії підприємства // Наука й економіка. – 2006. – №1. – С. 36 – 42.
4. Ястремська О. М., Гриньов А. В. Якість формування фінансової стратегії підприємства // Фінанси підприємства. – 2006. – №6. – С. 121 – 129.

Гончарова Н.М.**РОЗВИТОК СИСТЕМИ ІНВЕСТИЦІЙ У ЖИТЛОВИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ**

Постановка проблеми. Ринок житла може розглядатися як різновид ринку капіталів, оскільки операції на ньому завжди мають характер інвестування, тобто є операції з капіталом або на придбання капітальних цінностей.

Ця проблема привертає увагу вчених різних областей науки і практики, що займаються оцінкою нерухомості, зокрема таких видатних вчених, як Дж. К. Еккерт, А.Міллінгтон, Строкань Т.М., Онішук Г.І., Денисенко В. К., Калініна Н., Новомлинська Є., Ноздріна Н. та ін.

Аналіз останніх досліджень. Тому ринок житла в системі розвинутої ринкової економіки тісно пов'язаний з питаннями перспективних напрямів інвестування. Разом з тим, слід враховувати індивідуальні характеристики житла як товару, які визначають його особливе місце серед інших можливостей вкладення капіталу.

Мета. Завдання даної роботи полягає в дослідженні ринку житла та іпотечног ринку, розвитку системи інвестицій у житловий сектор економіки, ролі іпотечного кредитування в економічному і соціальному розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про специфічні риси інвестицій в житло, посилаючись на науковий аналіз проведений іноземними науковцями [1], відзначимо наступні:

- за своєю природою інвестиції це завжди витрати, що мають тривалий характер;
- витрати, пов'язані з купівлею або продажем капіталу, інвестованого в житло, відносно великі;
- час купівлі і продажу досить тривалий.
- сума капіталу для придбання житла потрібна достатньо велика;
- вартість житла схильна до зростання, що захищає власника від інфляції.

Місце житла в потоці грошових доходів, що одержуються індивідом, характеризується тим, що це джерело доходу більш стійке, ніж, наприклад, гра на фондовій біржі, особливо в період, коли здійснюється перехід до ринкової економіки. З часом вартість житла схильна до зростання і може служити джерелом додаткового (а у ряді випадків і основного) доходу. Зниження іпотечного боргу може відбуватися за допомогою держави, коли держава надає різні субсидії з метою погашення іпотечного кредиту.

Населення зберігає грошові кошти звичайно у вигляді банківських депозитів, що дозволяє банкам видавати кредити, які спрямовані на розвиток виробництва. Це збільшує таку складову Валувого національного продукту (ВНП) як валові інвестиції, а, отже, і сам ВНП.

Збільшення ВНП відбувається і тоді, коли заощадження трансформуються безпосередньо в покупку квартири (будинку), це в свою чергу збільшує таку складову ВНП, як особисті споживчі витрати.

Таким чином, просте бажання людини поліпшити свої житлові умови може слугувати могутнім стимулом зростання ВНП, розвитку економіки і науково-технічного прогресу, причому з мультиплікативним ефектом.

Пропозиція грошей є генеруючим фактором розвитку ринкових відносин. Якщо населення направляє великі гроші на купівлю житла, то посилення конкуренції між потенційними покупцями може примусити ціни піти вгору. І, навпаки, якщо на купівлю житла направлятимуться невеликі грошові кошти, відсутність належної кількості покупців приведе до зниження рівня цін на житло. Слід зазначити, що при загальному збільшенні грошової маси в економіці будь-які виникаючі цінові зміни не можуть бути віддзеркаленням реальних змін вартості житла. В даному випадку вони є виключно наслідком зниження купівельної спроможності грошей.

Таким чином, значення будівництва житла для інвестиційної ситуації в економіці важко переоцінити. У будь-якому випадку, будь то тільки бажання в майбутньому поліпшити свої житлові умови або безпосередньо купівля будинку або квартири, все це призводить до значного зростання показника ВНП, величина якого, у свою чергу, свідчить про наявність або відсутність економічного зростання. Не дивлячись на цілий ряд інфраструктурних, політичних і культурних бар'єрів, попит на житло неминуче продовжує рости.

Приватизація державного житла сприяє зростанню числа сімей, які можуть сплатити високий первинний внесок на краще житло, продавши свої приватизовані квартири. Проте більшості з них буде потрібен кредит у разі придбання нового житла.

У цих умовах необхідно збільшити платіжну спроможність населення на нове житло за допомогою механізму довгострокового іпотечного кредитування.

Іпотечний ринок і ринок житла тісно зв'язані. Цей взаємозв'язок обумовлений самим визначенням іпотеки, або змістом заставного контракту. Іпотека - термін, який означає стародавній інститут традиційного